

13. apr. 1844

FAKTA

Dato:

13. apr. 1844

Sidetal:

Dagbog B, side 87-91

Dagbogens placering:

Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.

KKS14024

Trykt udgave:

Jesper Svenningsen (red.): Seks år af

et liv. Johan Thomas Lundbye –

Dagbøger om tro, skæbne, kunst og

kærlighed, København 2018, s. 212-

215

TRANSSKRIFTION

13 April

Jeg tvivler ikke paa, at det jo har været min Hensigt igaar her at give nogle høist interessante Bemærkninger om Middelalderens Forhold til Nutiden; men idag kan jeg ikke finde dem igjen. En Ting jeg havde Lyst at skrive om, men som endnu langt overstiger min Evne, er: Kunstens nationale Betydning, Noget jeg har grundet paa saalænge jeg har ført en Pensel, og som det glæder mig at see, at Mænd som Høyen dog ikke anseer som reent Hjernesvind, idet han i et Foredrag i Scandinavisk Selskab¹ udviklede sine Ideer derover. Dette skete vel med et Overblik, jeg langt fra er i Besiddelse af, og jeg vilde kun indskrænke mig til at bemærke de svage Yttringer, jeg have [overstreget: erfaret] seet gjøre sig gjældende. Dette kunde jeg maaskee bedst ved at knytte mine Bemærkninger til enkelte Kunstnere, ●88● og i svage Antydninger give mine egne Drømme. Hvad de Ældre angaaer, til hvilke jeg i denne Henseende knytter meget Haab, da gjør det mig ondt at see, hvor stærkt og uudsletteligt Indtryk Italien har gjort paa dem; f Ex: Sonne,² der i sine reent nationale Fremstillinger dog ikke kan blive italienske Ansigtstræk og Costumer qvit. De vende tilbage med Kjærlighed til Fødelandet, men lukke Øinene til for "den graae Farve" – "den kolde Luft" o s v. De have smagt et italienske Solskin og nu kan en af vore skjønne Sommerdage ikke længer tilfredsstille dem. Det er tungt, thi de maa elske selv vort ustadige Klima, der dog byder mangan deilig Dag og selv i sin [overstreget: kolde] Kulde og Raahed er eiendommelig; dette maa sees ikke som en Mangel, men som det Givne, Kunstneren skal behandle smukt. Jeg tør ikke inklade mig paa Skabelsen af et nordisk Historie- og Mythe-Maleri, der skal brydes en heel ny Bane, og de første Forkæmpere maa vel falde, men falde da med Ære – derimod Landskabet og Folke- Dyre-Livet, som ligger aabent for mit Øie, synes jeg bedre at turde have en Mening om. –

●89●

Skovgaard.³

Siden Frølichs⁴ Bortreise for halvfjerde Aar siden var Skovgaard min nærmeste Omgangsvæn, og han har som Kunstner havt stor Indflydelse paa mig, der i høi Grad har Agtelse for hans Mening om mange Ting. Hans Gemyt er stille og dybt, alvorligt og indesluttet; kun for sine Venner udtale han sig frit og uforbeholdent, men da viser det sig, at han, ligesom jeg selv, er ganske Følelsesmenneske; Forstanden er underordnet hans stærke, varme Følelse for alt Stort og Skjønt, og han savner den Klarhed i sit eget Væsen, der skærper Dømme-Kraften. Han optager Andres Meninger tit, gjør dem til sine egne og forsvarer dem støttet til dem, der for ham er Autoriteter uden altid klart for sig selv og Andre at kunne godtgjøre sin Menings Rigtighed. Saaledes ledes han ogsaa som Maler af reen, kunstnerisk Takt, som om, han altid levede i en smuk Drøm, og jeg har endog troet i hans Øie at see Udtrykket [overstreget: af] heraf, idet der

er noget Taaget, ligesom et Slør for hans Blik, Noget jeg oftere har lagt Mærke til. Hvad Skovgaard bedst fremstiller og ret med Kjærlighed har levet sig ind i er Plantelivet, ligefra det store Træ indtil den lille fine Græsplante. Iblandt hans ●90● Arbejder paa denne Udstilling (1844) udmærker især hans Landskab ved Gurræsø⁵ sig. Det er stille mildt Graaveir, Søen er blank og det klarer nedentil i Luften. Sivene er fortreffelige saavel i Masserne som de enkelte forreste, og i de forskellige Træsarter har han med mere Fiinhed end sædvanlig vidst at sondre de grønne Farver, som tidligere undertiden i hans Billeder have været temmelig skjærende zinobergrønne. Naar jeg skulde indvende Noget mod dette Stykke, da blev det, hvad der oftere har stødt mig hos ham: en Mangel paa Simpelhed i Forgrunden, hvor han samler for mange smaae Gjenstande. Dette Maleri er saa smukt i Tonen, saa dygtigt i Udførelsen af hver enkelt Gjenstand, at det hører til de smukkeste Landskaber, jeg har seet malet her. Han har tillige udstillet 3 smaae Landskaber forestillende aabne, frie Partier i stærkt Solskin; men dette er for Skovgaard en ganske ny Retning, som jeg troer ikke saa ganske passende for ham. Dog er det lille Stykke: Havemølle ved Slangerup⁶ et allerkjæreste lille Billede; [overstreget: Linierne i det] Formerne i Jordsmonnet saa kjærligt seete og smukt gjengivet og Græsset med de mange Blomster deiligt malet. I de to andre: Strandpartier paa Nordkysten af Sjælland⁷ finder jeg mere at anke imod, endskjøndt de begge indeholde meget deiligt Træk og ere ægte ●91● nationale Fremstillinger. Jeg har vanskeligt ved at betragte dem som Andet end Studier, de ville ikke samle sig for mig til hele Malerier; jeg savne Totalvirkning i Lyset og finder dem meget tomme. Tillige er der i Tegningen ikke altid den Fiinhed, jeg turde ønske i saadanne Sager. Desforuden har han et Portrait af Doctor Krebs,⁸ der som alle Skovgaards Portraitter har en kjæk Opfatning og er malet med en Djærvhed, der tit har mindet mig om Carl van Mandern, om han indimellem bliver lidt raa – I Skovnaturen er han hjemme, sand og naturlig giver han vore Skoves Karakter og jeg veed ingen af vore Malere som heri kan maale sig med ham; det skulde være Buntzen,⁹ men han gaaer for meget i Detail og bliver smaalig.

---

¹ Lundbye var ikke til stede ved Høyens foredrag, der fandt sted lørdag 23. marts 1844. Det gennemgående tema for foredraget og mødet var en hyldest til Thorvaldsen – der døde dagen efter. Lundbye må have læst det grundige referat, som blev bragt i Fædrelandet, 25. marts 1844.

² Maleren Jørgen Sonne (1801-1890).

³ Malerkammeraten P.C. Skovgaard (1817-1875).

⁴ Malerkammeraten Lorenz Frølich (1820-1908).

⁵ Statens Museum for Kunst, KMS1472.

⁶ Privateje.

⁷ Statens Museum for Kunst, KMS448; det andet i privateje.

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

⁸ Ejer ukendt.

⁹ Landskabsmaler Heinrich Buntzen (1803-1892).

12 April

Jy har læst Goethes Oversættelse af Benvenuto Cellini
og læst om Vasari. - Det er interessant at se disse
liffulde Skildringer af Folk, der selv bare Kunstnere,
og lægge Mærke til, hvor nær vi dog i Tankgang
staa hin og hene. Det er de samme Svagheder,
de samme Følelser og den Glæde, hvor j^h tidligere
har set Middelalderen, forsvunden vel for en Del,
men j^h faaer Mennesken istedetfor

13 April

Jy tvivler ikke paa, at det jo har været min Kløbs-
igaaer her at give nogle høit interesseværdige Bemærkin-
ger om Middelalderens Forhold til Mønter; men idag
har j^h ikke fundet dem rigtig. En Ting j^h maade ligst
at skrive om, men som endnu langt overstiger min
Evne, er: Kunstens rationelle Betjening, Nægt j^h
har givet mig paa Jaalange j^h har firt en Pensel, og
som det glæder mig at see, at Mand som fløyer dog
ikke ansæes som rent Algenespind, idet han i et Fors-
søg i Scandinavisk Selskab indiklede sine Tæer
Brevet. Dette skete vel med et Overblik, j^h langt
fra er i Besiddelse af, og j^h vilde. Min indskrænke
mig til at bemærke de store Opføringer, j^h har udført
seet gjere sig gjældende. Dette kunde j^h maake bedst ved
at knytte mine Bemærkninger til en helte Kunstner,

88.
og i svage Antydninger give mine egne Drømme.
Alred de Alde engave, At til vilde gj i denne Men-
scende klyfter noget Plads, da gjir det mig endt at see,
hvor stædt og stænden mind stotteligt Andtrigh Italien
har gjit paa den; p G: Somer, der i sine recent vi-
tinales Fremstillinger dog ikke kan bli've italienske
Ansigtstræk og Costumer gjit. De vende tilbage
med Kjærlighed til Fædelandet, men kikke Pinaen
til for "den graa Farve" - "den kolds Luft" o s v.
De have sørgt et italiensk Solskin og vii kan en
af vore skjøne Sommerdage ikke længer tilfreds
stille dem. Det er tungt, vii de maa elske selv rost
ustadige Klima, der dog byder maangen deilig Dag
og selv i sin kolds Kolds og Rashed en eien dommed,
sette maa sees ikke som en Mangel, men som det
Gjire, Kunstneren skal behandle smukt. Gj for
ikke indlode mig paa Skabelsen af et nordisk
Historie- og Myths-Maleri, der skal brydes en
heil ny Bane, og de første Forklængere maa
velfalde, men falds de med Alce - Livnad
Landskabet og Folke-Dyde-Livet, som ligge
aabent for mit Gj, synes gj heds at vende have
en Mening om. —

Skougard.

Siden Frølich's Bortreise for Malerens. Der siden har
Skougard min nærmeste Omgangs ven, og han har
som Kunstner haft stor Indflydelse paa mig, da
i høj Grad har Optælling for hans Mening om mange
Ting. Hans Gemint er stille og døjt, almindeligt
og indsluttet; kun for sine Vennes Indtalen har
sig frit og uforsværgt, men da vi ser det sig,
at han, ligesom jeg selv, er ganske Følelses menneske;
Forstand er en underordnet hans stærke, særlige Fø-
lelse for alt stort og højt, og han sætter sin
Klarhed i sit eget Væsen, der skærper sinne
Krafter. Han optager Andres Meininger tit, gjør
dem til sine egne og forsvarer dem stædt til dem,
for for dem er Autoriteten inden altid klart for sig
selv og Andne at kenne godt og jvnl sin Meinings
Rigtighed. Saaledesledes han ogsaa som Maler
af xccw, kunstnerisk Takt, som om, han altid
levede i en søvndrøm, og jeg har endog troet
i hans Dø at se Udtog af heraf, idet der er
meget Tægt, ligesom et Stof for hans Blik, Noget
oftere har lagt Mærke til. Hvad Skougard
hos at fremstille og net med Kjærlighed har læst
sig ind i en Plante livet, ligesom det i sine Træ
indtil den lille fine Græsplante. Holandts hans

Udsigten paa denne Udstilling (1844) indmærkede
 især hans Landskab og Jernsø' og. Det er stille
 smukt Jernsø, Løven er blandt og det klare roden
 til i Løften. Løven er fortreffelige saavel: Masserne
 som de enkelte færdige, og i de forskjellige Tøserter
 har han med mere Finesse end igrunden er det at
 seende de grunde J. Farver, som tidligere indrettede
 i hans Billeder har været temmelig skjærvede
 grunde grønne. Naar jeg i Kilde indvandre Mjød og
 dette Skjæbne, der blev det, hvad der efter har stillet
 mig her kom: en Mangel paa Sæmpelhed: Forgræn
 den, hvor man samler for mange smaa Gjenstande.
 Dette Maleri er saa smukt i Tønen, saa dybt
 i Udfelelsen af hvor enkelt Gjenstand, at det hører
 til de smukkeste Landskaber, jeg har set andet her.
 Man har tillige indstillet 3 smaa Landskaber
 forestillende aabne, frie Partier i stærkt Sol Skien,
 men dette er for Skovgaard en ganske rigtig Næring,
 som jeg tror: Vi saa ganske passende for hvar. Jeg
 er det lille Skjæbne: Haverne med Slangegræs og
 allekjærede lille Billeder; ~~Landskabet~~ det Formere
 i Jorden smukt saa dybtligt set, og smukt yngre
 og Presset med de mange Blomster dækket smukt.
 I de to andre. Strandpartier paa Nordkysten af
 Sælland findes jeg mere at anke i med, end de ligner
 de begge indholds mangt dækket Træk og ere ogsaa

91
rationale Faaestillinger. Jy har vanskelig ved
at betragte dem som Kunst end Studier, de ville
ikke samle sig for mig til hele Malerier; jy samer.
Tatalerkning: Ligeset of findes dem meget tomme
mer. Tillige er der: Tegningerne ikke altid den Finne
hed, jy kunde ønske i sadanne Sager. Desuden
har han et Portrait of Doctor Krebs, der som alle
Theogaards Portraetter har en kjedelig Opfatning og er
meget ude af Sjælsked, der det har mindet mig om
Carl von Mandern, om han end imellem bliver
det nær. - I Theoretisken er han hjemme, sand
og naturligt giver han sine Skoves Kvættens og
jy ved ingen af sine Malere som heri han
maale sig med ham; det studek ude Bæstene, men
han gaar for meget i Detail og bliver smaa. 14. Apr.
Lige fra Theogaards tidligste Arbejde har der været et
Alvor og en Dygtighed i hans og Spor af hans vore
Kjendskab til Naturen; de vare det meget haardt, men
et alvorligt Øie kunde ikke andet end glæde sig ved at
see en sadan Skov ved Vintertid f. Ex. hvor Bækken
er lagt med Sne og Bøge buskene staa med det røde
Løv; hvor nydeligt i alle kan ikke Regnskoven og andre
Smaa fjngle hen med et Par Stroj. Tidligt havde han
at set sig ind i de forskjellige Træers eisdømmelige For-
gørelse og gjenstande som ikke med Bæsternes Dygtighed,
saa dog med langt mindre færdig Bæstregelse, saa
Bæstene blev ikke næst til dem at siges: Eger, Bøgen
Birken osv, men kunde glæde sig ved den hele Skov.